ערכין דף ח׳

משנה

אין פתח[98] בטועה[99] פחות משבעה, ולא יתר על שבעה עשר.

גמרא

טועה שראתה עד מתי אינה נטהרת **תנו רבנן, אשה שראתה ואינה יודעת אם ראייה זו משבעה ימי הנידות וצריכה לשמור כל ז׳ ימים, או מי״א ימי הזיבה שלאחר ימי הנידות ואינה צריכה לשמור אלא יום אחד כנגד יום הראייה, אינה יכולה להיטהר אלא אם לא תראה עד לאחר שבעה עשר יום חוץ מיום זה, ורק אז חוזרת לפתח נדותה למנות ששה והוא[100]. שני ימים טמא ראיתי, אם לא תראה עוד עד לאחר שבעה עשר חוץ מימים אלו חוזרת לפתח נדותה[101]. שלשה ימים טמא**

---

98 פתח הוא תחילת נדות, שזה דין נדה דאורייתא, ראתה היום מונה ששה והוא, ראתה שנים מונה חמשה והן, ואפילו ראתה כל שבעה ופסקה, בערב טובלת ומשמשת. ומיום שביעי ואילך הם ימי זיבה, אחד עשר יום, שאם ראתה בהן יום אחד או שנים, שומרת יום כנגד יום וטובלת, ואם ראתה בהן שלה רצופים הרי היא זבה גמורה, וטעונה ספירה שבעה נקיים וקרבן, ואם משכו ימי זובה חדש או שנה, אינה חוזרת לתחילת נדות עד שתשב שבעה נקיים. ישבה שבעה נקיים, וראתה הרי זה תחילת נדה, ומונה ששה והוא, חוזרת לעניינה ככל המפורש. ואם לא ראתה באותן י״א יום שלשה רצופים אינה זבה, וכשתראה אחרי כן, בין ראתה סמוך בין שהרחיקה ראייתה, הרי זו תחילת נדה, ואפילו תראה שלשה רצופים אינה מונה אלא ארבעה והן, שאין ימי זוב אלא באותן י״א יום שבין סוף נדה זו לתחלת נדה הבאה. רש״י.

99 טועה היינו שראתה היום, ואינה יודעת אם בימי נדתה עומדת אם באותן אחד עשר יום של זיבה. רש״י.

100 כיוון שממה נפשך לאחר י״ז חוץ מיום זה יצאה מספק ימי הזוב, כיוון שאם יום זה שראתה מתחילת ימי זיבה היה, כיון שכלו י״א יום כלו ימי הזוב, והרחיקה ראייתה, שלא ראתה עד לאחר י״ז, ותחילת נדה היא. ואפילו אם תאמר שיום זה תחילת נדה היא, אף על פי כן כלו ימי הזוב שהרי עברו ששה להשלמת ימי נדותה, ואחד עשר שבין נדה לנדה הרי י״ז, ולאחר י״ז כשראתה תחילת נדה היא. אבל אם תראה ביום י״ז, לא יצאה מן הספק אם יום נדה הוא או יום זיבה, כיון שיש לומר שמא יום זה שבאת לפנינו כשראתה ראשון לימי נדה היה, ויום י״ז שראתה בו סוף אחד עשר יום שבין נדה לנדה הוא, ואינה צריכה שימור. או שמא יום ראשון שבאה לפנינו מימי זיבה הוא, וכשכלו י״א יום יצאה מימי הזוב, ויום י״ז שראתה בו תחילת נדה הוא, וצריכה למנות ששה והוא. וכל שכן אם תראה קודם י״ז ובספק זה תעמוד לעולם עד שתשב י״ז נקיים, וכל זמן שהיא בספק זה מקולקלת היא מאד, שלעולם נחמיר עליה מספק, שכשתראה יום אחד בתוך אלו ימי שבעה עשר, נאמר תחילת נדה וצריכה ששה והוא, וכשתראה שלשה רצופים נאמר ימי זוב הן וצריכה שבעה נקיים וקרבן מספק ואינו נאכל, אבל לאחר י״ז אין להחמיר, משום שודאי תחילת נדה הוא, ואם תראה שלשה רצופים תמנה ארבעה והן, ולבסוף שבעה אם תראה תשמור יום כנגד יום, ויום שלישי תהא זבה.

101 ממה נפשך, אם שני ימים הללו מימי הזוב, הרי כלו להם ימי הזוב לתשעה ימים אחר השנים, וכשהרחיקה וראתה לסוף י״ז תחילת נדה. ואם תחילת נדה היא הרי כלו להם ימי נדות וזוב לסוף ששה עשר אלו אחר השנים, שימי נדות וזוב אינן אלא י״ח, וזו שלא ראתה עד לאחר י״ז שהוא יום עשרים לתחילת ראיית הספק תחילת נדה היא, אבל אם תראה ביום י״ז וכל שכן קודם לכן לא יצאה מן הספק, שמא אלו שני הימים, תחילת נדה היו, ולסוף ששה עשר אחר השנים כלו ימי נדות וזוב, וזו שראתה ביום י״ז תחילת נדה היא. או שמא הראשון משני הימים סוף י״א של זיבה היה, והשני תחילת נדה, ולא כלו ימי נדות וזיבות עד לאחר י״ז, וזו שראתה ביום י״ז סוף זיבה היא, והרי היא בספק. וכל שכן אם תראה קודם, כגון אם תראה ביום י״ג וי״ד עומדת בספק, שמא ב׳ ימים הללו שבאתה לפנינו סוף ימי זוב היו, וזו שלא ראתה שוב עד יום י״ג, תחילת נדה היא? או שמא שני הימים, תחילת נדה היו, ויום י״ג זה שמיני של ימי הזוב הוא, ותשמור יום כנגד יום, וכן בספק זה היא לעולם עד שתשב י״ז נקיים.

ראיתי, פתחה שבעה עשר[102], ארבעה ימים טמא ראיתי, אם לא תראה עד לאחר ששה עשר חוץ מאלו יצאה מן הספק[103]. חמשה ימים טמא ראיתי, פתחה חמשה עשר[104], ששה ימים טמא ראיתי, פתחה ארבעה עשר. שבעה ימים טמא ראיתי, פתחה שלשה עשר. שמונה ימים טמא ראיתי, פתחה שנים עשר. תשעה ימים טמא ראיתי, פתחה אחד עשר. עשרה ימים טמא ראיתי, פתחה עשרה. אחד עשר, פתחה תשעה. שנים עשר[105], פתחה שמונה[106]. שלשה עשר, פתחה שבעה. כיוון ששני הימים הראשונים הם ספק סוף זיבה, ונשארו יום אחד עשר, ושבעה נקיים הרי שמונה עשר. שאין פתח בטועה פחות משבעה[107], ולא יתר על שבעה עשר.

אמר רב אדא בר אהבה לרבה, למה שלא תמנה שבעה ותהיה מותרת? אמר לו שאין הכוונה כאן להתירה לבעלה, אלא שתדע מאימתי תמנה ימי נדה, שאם תראה שלשה או ארבעה ימים לא תמנה אלא שלשה והם, והשאר יהיו לה ימי זוב, שאם תראה אחר כך יום אחד תהיה שומרת

---

102 אבל קודם לכן, כגון י"ז עצמו עומדת בספק, ויש לומר שמא שני ימים מהשלשה היו סוף זיבה, והשלישי תחילת נדה, ויום י"ז זה סוף זיבה הוא, או שמא כל השלשה תחילת נדה היו, ולסוף ט"ו לבד מהשלשה כלו ימי נדות וזוב, ויום י"ז זה תחילת נדה הוא, אבל ליום י"ח, יצאה מן הספק ממה נפשך.

103 ממה נפשך, אם תחלת נדה היו, הרי כלו ימי נדות וזוב לסוף י"ד אחר ארבעה הללו, ואם ימי זוב היו כל שכן שכלו קודם ששה עשר, ועכשיו תחילת נדה היא, ואם תאמר שנים מהן היו סוף זיבה, והשנים תחלת נדה, אף על פי כן לסוף ששה עשר כלו ימי נדות וזוב, והרי אין לומר, שמא השלשה סוף זיבה היו והרביעי תחילת נדה ולא כלו עד סוף י"ז, שאם השלשה היו סוף זיבה, כשראתה ברביעי אינה תחילת נדה, שמכיון שראתה שלשה רצופים בימי זיבה זבה היא, ולא תצא לעולם מידי זיבה להיות תחילת נדה עד שתשב שבעה נקיים, כפי שנאמר בתורה "ואם טהרה מזובה וספרה", לאחר שישבה שבעה נקיים חזרה לתחילת נדותה, אבל אם תראה קודם לכן, אפילו ביום ששה עשר, יש להסתפק בסוף זיבה ותחילת נדה, שמא שנים מהארבעה היו סוף זיבה, והשנים תחילת נדה, ויום ששה עשר סוף זיבה? או שמא כל הארבעה היו תחילת נדה או סוף זיבה, וכבר יצאה מימי נדות וזוב.

104 ממה נפשך לאחר ט"ו תחילת נדה היא אם תראה, אבל יום ט"ו עצמו אם תראה בו היא ספק, שמא שנים מהחמשה היו סוף זיבה, והשלשה ימי נדות, ועדיין יום ט"ו זה סוף ימי הזוב הוא.

וכך הספק בכל הברייתא שמא שנים הראשונים בסוף זיבה והאחרונים מן הנדות, אבל ליותר מכך אין להסתפק, כיוון שא נאמר ששלה מהן סוף זיבה, יותר לא יהיו האחרים ימי נדות כל זמן שלא ישבה שבעה נקיים, וכעת שרואה לאחר שישבה את שבעת הימים הנקיים תחילת נדה היא.

105 עמוד ב'.

106 כיוון שלאחר שישבה שמונה נקיים יצאה מן הספק ממה נפשך, שהרי אפילו תאמר ששנים הראשונים סוף זיבה היו, הרי כלו לה ממנין האחרון לשמונה ימים, ויצאו ימי נדות וזוב, ותחילת נדה היא, אבל יום שמיני עצמו ספק הוא, שהרי יש לומר שמא שנים מן ה'ב' היו סוף זיבה, והעשרה שבעה מהן לנדות, והשלשה לזוב, והיא זבה, ושבעה נקיים ישבה, ושמיני זה שראתה בו עדיין מן האחד עשר הוא, ואינה תחילת נדה, שאין בין סוף נדה לתחילת נדה פחות מי"א יום, או שמא כלו ה'ב' ימים ממנין האחרון, או שמא תחילת נדה היא. יום ראשון של שנים עשר תחילת נדה היה, ולסוף שבעה כלו להם ימי נדות והתחילו בשמיני ימי זיבה, וליום שנים עשר הלכו להם מימי זוב חמשה, נמצא שיכלו להם ימי זוב לסוף ששה ולסוף ששה כלו ימי נדה וזוב, והרי ישבה שבעה נקיים לזיבה, ושמיני זה תחילת נדה הוא וזה הספק וקלקול גדול הוא, שלא תחזור לפתח נדתה עד לאחר י"ז יום.

107 שאפילו ראתה ארבעה עשר, אינה חוזרת לפתחה בפחות משבעה נקיים, כיוון ממה נפשך זבה היא, כל זמן שלא ישבה שבעה נקיים לא תצא מידי זיבה. רש"י.

יום.

הבאת קרבן בספק זוב

תנו רבנן, כל הטועות זבות מביאות קרבן בסוף שבעה נקיים[108], ואינו נאכל[109]. חוץ מפתחה שבעה ופתחה שמונה, שמביאות קרבן ונאכל[110]. שואלת הגמרא, וכי כל הטועות זבות הרי זה רק חשש? ועוד האם מי שראתה רק יום אחד ושני ימים היא בת הבאת קרבן? אלא כל זבות הטועות דהיינו כל שיש ספק האם זה ראיית נדה או ראיית זוב מחמת טעותו, מביאות קרבן ואינו נאכל. חוץ ממקרה ששנינו שאם ראתה שנים עשר או שלשה עשר, שפתח טהרתה הוא או שמונה או שבעה, שמביאות קרבן ונאכל, שודאי בתוך ימי ראייתה היו ג' ימים רצופים של ימי זיבה.

משנה

אין טוהר בנגעים, פחות משבוע אחד להסגר, ולא יתר על שלשה שבועות.

גמרא

אומרת הגמרא, נגעי אדם יש בהם שבוע אחד, ובנגעי בתים יש שלשה שבועות.

אמר רב פפא, "צדקתך כהררי אל" אלו נגעי אדם, שנבררים בשבוע אחד אם לטהר אם ליחלט, וצדקה גדולה היא זו. "משפטיך תהום רבה", אלו נגעי בתים.

האופן שהקב"ה מכריע את כף הזכויות

מבררת הגמרא, מה כוונת פשוטו של מקרא? אמר רב יהודה, אלמלא "צדקתך כהררי אל", מי יוכל לעמוד לפני "משפטיך תהום רבה". רבה אמר, "צדקתך כהררי אל" מפני ש"משפטיך תהום רבה". אומרת הגמרא, שהם נחלקו בדברי רבי אלעזר ורבי יוסי ברבי חנינא, שכך שנינו, רבי אלעזר אמר שהקדוש ברוך הוא, כובש ומסתיר עונות תחת מחילת כסא

108 שתי תורים, אחד לחטאת ואחד לעולה, כדין זבה, שמא זבות היו. רש"י.

109 החטאת אינה נאכלת, שמא לא ימי זיבה היו, וחטאת זו חולין, ומליקתה נבילה, והעולה קריבה על תנאי, אם זבה היא תהא לחובתה, ואם לא תהא לנדבה, אבל חטאת לא באה בנדבה. רש"י.

110 ממה נפשך כיון שראתה י"ב רצופין זבות הם שהרי גם אם נאמר ששני הראשונים בסוף זיבה, זוהי תחלת נדות וזיבה ממנין האחרון, שהרי נשארו עשרה ימים, שבעה לנדות ושלשה לזוב, וכל שכן אם הראשונים קמאי היו תחלת נדות או ששלשה מהם סוף זיבה ממה נפשך זבות הן. אבל כל הראשונות ספק זבות הן, כיוון שיש לומר ששלשה ימים מהם זיבה הם, וזבה היא, ויש לומר שאינה זבה כיוון ששני הימים הראשונים מסוף זבות, ושוב אינה זבה ממנין האחרון. רש"י.

הכבוד, כדי שיכריעו הזכיות. רבי יוסי בר חנינא אמר, מגביה כף העונות למעלה, כדי שיכריעו הזכיות. רבה סבר כרבי אלעזר, "צדקתך כהררי אל", שאתה מצדיקנו במה שאתה כובש ומסתיר משפטיך, דהיינו עונות בתהום רבה. ורב יהודה סובר כרבי יוסי ברבי חנינא, וכך אמר אלמלא "צדקתך כהררי אל", שאתה עושה לנו צדקה שאתה מגביה עונות, מי יוכל לעמוד מפני משפטיך שיהיו מכריעים עד תהום רבה.